

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Dolenjskim junakom v spomin.

Stara kakor nova zgodovina nam pripoveduje o junaških činih mnogih žen, ki jih občuduje ves svet. Tudi v vojskah so se odlikovale. Med najslavnejše spada Ivana d'Ark ali Devica Orleanska, ki je Francijo rešila pred angleškimi napadi, a bila krivično l. 1431 v Rouen-u sežgana. Njena ljubezen do Boga in do ogrožene domovine je dobila najlepše zadoščenje s tem, da jej je katoliška cerkev že priznala čast altarjev in bo v doglednem času proglašena za svetnico. — Ob zadnji balkanski vojski smo čitali več imen pogumnih devic, ki so šle tudi v boj za krst častni in slobodo zlato proti večstoletnemu zatiralcu krščanske raje. A tudi v sedanji avstrijski vojski je bilo čitati več devic, ki so se pridružile poljskim legijam in naši armadi, da branijo svojo domovino.

A mnogo je oseb ženskega spola, o katerih se v javnosti skoro nič ne izve, ki pa v sedanji evropski vojski izvršujejo junaške čine, ki s svojimi deli krščanskega usmiljenja zaslužijo občudovanje pravično sodečih ljudi. To so ženski redovi katoliške cerkve, pa tudi razne združbe drugih ver, ali pa svetne družbe, ki osobito v tej vojski po vseh prizadetih deželah z vzgledno požrtvovalnostjo lajšajo bedo trpečega človeštva, strežejo ranjenim in bolnim vojakom, skrbé za uboge sirote, podpirajo neprostopoljne ubežnike . . .

Tudi v tem obziru Slovenci nismo zadnji. Naše usmiljenke in druge redovnice se nahajajo po vseh bojnih poljih in po premnogih bolnicah svojega reda in zavodih, ki so jih razne dobredelne družbe v tej vojski poklicale v življenje.

Naslednje vrstice naj veljajo junakinji, ki sicer ni krvi prelila na bojišču, a je svoje življenje žrtvovala za svojega bližnjega, postala žrtev svojega vzvišenega poklica. To je

Rudolfinska sestra Rdečega križa **Valentina Vavpotič-eva** iz veleugledne rodbine novomeškega c. kr. okrajnega nadzdravnika g. dr. Ivana Vavpotiča — torej naša ožja rojakinja dolenjska.

Marija Vavpotič je bila rojena 9. febr. 1879 v Kamniku na Gorenjskem, kjer je njen oče tedaj izvrševal svoj zdravniški poklic. Ko se je oče radi premembe službenega mesta preseljeval, se je vsled tega mlada Mari šolala v Postojni, v Novem mestu oziroma v bližnjem Šmihelu v šolskem zavodu Notre Dames. Dovršila je tudi šolsko-vrtni tečaj na učiteljski preparandiji v Ljubljani. A njeno srce jej je narekvalo, naj se posveti še bolj vzvišenemu poklicu, ki je vsaj deloma v zvezi s poklicem dragega očeta in ljubljene matere — katera je kot član gospejne Vincencijske družbe v Novem mestu obrisala marsikatero solzo ubogih sirot in zapuščenih bolnikov — sicer težkemu poklicu bolniške strežbe. Morda so jej odmevale v duši tudi besede našega pesnika, ki ga je čitala v šolskih letih:

Ni praznik, predragi mi, naše življenje,
Življenje naj bode ti delaven dan!
Od zóra do mraka rosán in potán
Ti lajšaj in slajšaj človeško trpljenje!
Ne plaši se znoja, ne straši se boja —
Dejanje ti ljubi, a bój se pokoja!

Da je ta zlati nauk svečeniškega pesnika prav umevala, svedoči nadaljni potek njenega življenja.

„Rudeči križ“ na Dunaju je upeljal tudi posebno organizacijo za strežbo ranjenih in bolnih vojakov. Ker pa, hvala Bogu, vojska ne traja zmirom, je za mirne čase dal priložnost onim, ki se hočejo posvetiti taki strežbi, da negujejo tudi druge bolnike. To ni redovno ali cerkveno, marveč bolj svetno društvo „Rudolfinskih sester Rdečega križa“, ki se za gotovo dobo n. pr. treh let zavežejo vstrajati pri bolnikih, kamorkoli jih pošlje predstojništvo. A v vojskinem času pa je njih prva dolžnost streči ranjenim vojakom.

Dne 31. oktobra 1903 se Marija Vavpotič-eva poda na Dunaj k Rudečemu križu, kjer obiskuje dveletni tečaj ter postane Rudolfinska sestra z imenom Valentina. V ondotnem bolniškem zavodu ostane s. Valentina še štiri leta. — Svoj človekoljubni poklic je potem izvrševala še v drugih bolnicah kakor: v Bosni v Zavidoviču, v Švici v Zürichu, po Nižje Avstrijskem, Štajerskem in Tirolskem. Na to društvo se namreč obračajo posebno imovitejše rodbine iz plemstva in druge inteligence za strežbo svojih obolelih članov. Tako je tudi sestra Valentina prišla v visoke kroge in si je ogledala mnogo znamenitih krajev, posebno solčno Italijo.

Ko so vse okoliščine kazale, da izbruhne vojska, je bila s. Valentina dne 2. julija 1914 brzojavno pozvana v glavno mesto Galicije — Lvov, da se nastani v Lazarjevi bolnici Rdečega križa, kjer je vstrajala do prihoda ruske armade. Zanimiva so njena naznanila, ki jih je večkrat med bojnim vrvenjem pošiljala svojem v Novo mesto. Začetkom avgusta 1914 poroča, da morajo Lazarjevo bolnico s civilnimi bolniki izprazniti ter jo pripraviti za vojaštvo. Rudeči križ sam je moral oskrbeti 10.000 bolniških postelj. Za židovske vojake je bilo določenih 300 postelj. V Lazarjevi bolnici se je vežbalo nad 100 pomožnih sester, večinoma poljske plemkinje, ki so prišle na bojišče. — Ker je ta organizacija medverska, je bila v Lazarjevi bolnici predstojnica židinja in tudi večina sester, pa dve protestantinjé celo iz Severne Amerike. S. Valentina je v svoji globoki katoliški zavesti to čutila, a v krščanski potrpežljivosti je znala vse v dobro obrniti.

Takoj po napovedi vojske so se v Lvovu pokazale nje spremljevalke. Dne 3. avgusta po noči so bili sovražni vohuni zastrupili vodo v nekem manjšem potoku. Draginja raste, hlebec kruha stane že 1.20 K. Papirnat denar nima veljave, vse se ga brani. V svojih listih omenja, koliko

imajo prestatiti Rudolfinke. Stanovale so v podstrešnih sobicah z malimi okenci, skozi katere je dohajalo le pičlo svetlobe . . . Ko so se dovažali ranjenci, rastlo je delo in trud . . . Koliko brezspalnih noči, naprežena od jutra do večera, ne da bi si mogla premeniti obleko ali sezuti črvelje. Vsled obilnega letanja po opravkih in dolgega stanja na kamnitem tlaku so jej noge obolele. Dne 28. avgusta — po znanih velikih bojih na vzhodu od Lvova so dobili v Lazarovo bolnico velik transport ranjencev, večinoma Štajerci. Ker po sobah ni bilo več prostora, nastanile so jih na hodnikih. Kako se je s. Valentina razvedrilo obličje, ko med vojaki zasliši slovensko govorico. Njenega veselja deležni so bili tudi rojaki Slovenci. Šele v ptujih krajih človek čuti moč materine besede. — Dne 1. septembra naznanja, da iz Lvova vse beži. Zdravniki in zdravnice z bolniki se odvažajo v notranjost naše države, nemške sestre, podanice nemške države so že odšle . . . Lazarjevo bolnico že oblegajo — srd je obrnjen proti židom — mogoče, da jo zažgô in mi umremo v plamenu. S. Valentina presrečno zahvali še očeta za vse dobrote, če se več ne vidi na zemlji . . .

Dne 7. septembra pa že piše z Dunaja ter poroča svojemu očetu, da je bilo c. kr. namestništvo ukazalo, naj takoj zapusté Lvov. (Znano je, da so od 1. do 2. septembra avstrijski vojaki zapuščali mesto in da so ga 3. sept. že zasedli Rusi.) Lvov je bil izprazen in mi smo svoje vojake spravili na varno. Štiri dni in noči smo bili na potu, preden smo dospeli na Dunaj. Povzamemo nekoliko iz pisma, kaj so uboge sestre trpele.

„Od Lvova smo si morale najeti dva voza, da bi dospele do prve proste železnične postaje — Sambor. Morale smo same plačati voznikoma 250 kron, vsaka sestra po 25 K. Vožnja v tistih „šajtrgah“ je trajala 20 ur. Med potjo nismo dobile niti suhega kruha, piti vode nismo smele,

LISTEK.

Na Kresni večer.

In zašlo je solnce za gorami in večerni mrak je objel gore in ravnine. In oglasilo se se zvonovi milo in ljubeče, da se je razlegalo po vsej dolini. Končali so kmetje delo na polju in se vračali domov. Na nebu so se jele prižigati zvezde in luna je pogledala iz-za oblakov. In polagoma je nastala noč, čarobna Kresna noč. In na gričkih so se zasvetili kresovi, večerni veter pa je pihljal in se poredno zaganjal v plamenčke, da so preplašeni plapolali in omahovali zdaj na to, zdaj na ono stan.

In stekel je Tonček po stopnicah gori v očetovo sobo in prosil ga je milo, da bi smel iti na grič vsaj za en četrt ure. Oče ga je začudeno pogledal, Tonček pa ga je vnovič zaprosil: „Vsaj za en četrt. Rad bi enkrat gledal doli s hribečka na našo hišo, ko jo plamen razsvetljuje, plamen onega kresa, ki tako lepo valovi ravno nasproti naši hiši. Popolnoma priden bom in skrbno bom pazil, da se mi kaj ne pripeti. Lepo se bom vstopil in mirno bom opazoval dolino, ki jo tako lepo raz-

svetljuje plamen; tudi gori po lesu se bom ozrl in gledal bom visoki plamen in če ga boče kateri izmed fantov, ki kurijo kres, preskočil, se bodem zasmejal, pa se bom spomnil na tebe in zdelo se mi bo, da je četrt ure že preteklo; pa se bom še enkrat ozrl po vsej okolici, za hip mi bo še pogled ostal v dolini na naši hiši in tam bom — saj imaš okno odprto — skozi odprto okno zagledal tebe in stekel bom doli v dolino in verjemi mi, da bom prišel nazaj tak, kakor sem sedaj, samo veliko bolj bom vesel. Jaz bodem potem šel takoj v posteljo, ti bodeš pa lahko še nadalje gledal skozi okno — ker kresov boče še veliko gorelo . . . Ali smem iti ata, vsaj za en četrt ure?“

In oče je ljubeznivo pogledal sinčku v obraz in iz njegovih prosečih oči je bral veliko zaupnost otrokovo. Pa je vstal iz-za mize in napravil par korakov po sobi, na to pa je dejal: „Ker si mi obljubil, da bodeš priden in, da se bodeš dostojno obnašal, ti dovoljujem res samo za en četrt ure, vendar pa moraš iti še preje k mami v kuhinjo in če ti bo dovolila, smeš iti, če ne, pa ne.“ Takrat pa je planil Tonček pokonci in stekel je doli po stopnicah naravnost v kuhinjo k materi.

Pa se mu je nasmehljala češ: „Kako si kaj opravil?“ On pa jo je že prehitel rekoč: „Saj naš ata ni tako hud zmeraj, kakor je včasih; nocoj je tako priden, da mi je dovolil.“

„No potem pa le pojdi pa pazi se, da se ti ne bo kaj zgodilo, kakor sem ti že preje naročila.“

Hajdi Tonček, sedaj na grič! Le poglej vse naokrog; vse dobro preglej, kako izgleda naša hiša gori iz hriba, ko gori kres ravno njej nasproti. Saj sem vedel, da ne bom zastoj prosil, če se mi je pa že sanjalo, da sem bil na griču, ko so kurili kres. In cel dan sem tuhtal, kako bom prosil očeta, da mi dovoli in težko sem že čakal, da bi brž zašlo solnce za gorami, da bi zazvonilo „Ave Marijo“ in da bi se zasvetili prvi kresovi. In prišel je večer, jaz pa še nisem vedel kako bi prosil očeta. Pa se najprvo zmuzam k mami in ji razodenem svojo željo in ta me še nauči, kako naj prosim pri očetu. Moja mama je res najboljša na svetu! ata pa tudi!

S temi mislimi je prišel Tonček na grič in lepo se je vstopil ob ognju in opazoval je vse kakor je bil očetu obljubil. Ko pa se mu je zdelo, da je četrt

ure že gori, se je ozrl še enkrat po dolini in njegove oči so obstale na njihovem oknu, skozi katero je videl očeta in poleg njega tudi — mamo. Oba sta slonela ob odprtem oknu in sta opazovala svoj najdražji zaklad, ki se je sukal gori po griču, kakor nedolžen angelček . . .

In milo se je storilo Tončku pri sreči in zaželel si je biti pri materi in očetu. Še en pogled po vsej okolici in Tonček je stekel podbreg proti njihovi hiši.

„No torej sedaj si bil že gori. Sedaj pa molit pa spat!“ Tako mu je rekla mati ko je stopil v sobo. Sinček pa navajen ubogati je pokleknil pred sv. razpelo in odmolil večerno molitev. Ko ga je mati odvedla v njegovo sobo in ko je že ležal na mehki postelji in so njegova usta šepetajoč dokončala „Češčena si Marija . . .“ in „Sv. Anton moj priprošnjik in zavetnik prosiza mene!“ „Moj angelj varuh stoj mi na stani . . .“ in ko ga je objemal že sen je še šepetal: „Moja mama je res najboljša na svetu in ata tudi!“

Pa je tiho in po prstih odšla mati iz sobe in angelji iz nebes so prileteli in plavali so nad edincem, mir Gospodov je napolnjeval sobo, zunaj pa so pojemali zadnji kresovi . . .

(Koniec sledi.)

ker je bilo v Galiciji strogo prepovedano. (Vzrok razvidi čitatelj zgoraj pri zastrupljenem potoku). Bile smo silno utrjene, ko smo se peljale memo nekega bojišča. Nasproti so nam prijezdili ogrski huzarski generali ter so nam dali hrane, in sicer celo pečeno raco s praženim krompirjem, zraven še sira in ogrskega vina, da nisem, odkar sem živela v Lvovu, še tako tečno obedovala. Okrog Lvova so vse hiše v razvalinah, ljudje spé v jarkih, matere so porodile na takih bornih vozovih, poleg tega mnogo umirajočih ob potih, bolnih, izstradanih ljudi . . . kaj tako groznega še nisem videla, nisem imela za mogoče. Zrla sem pač že marsikatero bedo, a pri takih prizorih kar mrzlo gomazi po človeku. Med potjo smo obvezovale mnogo ranjencev. — V železniškem kupeju je predstojnica vsaki sestri še hitro s svinčnikom napisala spričevalo . . . Potem je vsako sestro prepustila njeni lastni osodi. Sestre, ki so pod državno nemško organizacijo, so izstopile v Oderbergu v Šleziji . . . Ko sem prišla na Dunaj, sem šla k šefu Rudečega križa, ki mi reče: Naj vendar še poskusim vrniti se v Lvov, naj se ne bojim kozakov. In tako je določeni za Galicijo zopet 300 sester, ki odpotujejo jutri o poldan, a edina jaz prav v središče gališko — v Lvov. Neka prednica mi je rekla, naj bi se strežbi posvetila v bližini moje domovine, a dr. Silbermark ni hotel o tem nič slišati — in tako grem jutri proti Lvovu, če me bodo pustili noter ali me morda zadene krogla. Na Rusko-Poljskem so kozaki dva lazareta popolnoma razdejali, vse ranjence, sanitejce in sestre sežgali . . . V naši bolnici smo stregle 2000 vojakom, delo je bilo težko, a prav hvaležno. Med bolniki je bila (pred begom) nastala taka panika, ker so menili, da postanejo ruski ujetniki, jokali so kot deca in nekateri kar besneli . . . Kar sem doživela, Ti ne morem prav popisati. Dobro da sem imela še nekaj od Tebe poslanega denarja, sicer bi bila od lakote opešala.

Nazaj z Dunaja smo se peljale do Šlezije v živinskih vagonih, natlačene kot slaniki, kajti vsi vozovi so prenapolnjeni z vojaštvom, in vsak je vesel, če le dobi kak prostorček, pa da le kolesa drdrajo naprej . . . Za slučaj, da bi ne mogla dospeti v Lvov, jej je dr. Silbermark obljubil, da bo poslana v bližino svoje domovine . . .

A osoda je odločila drugače. Kaj se je zgodilo z Lvovom, smo slišali. Sestra Valentina ni več mogla tja — določil se jej je Przemysl, kamor je dospela pred prvim obleganjem. Med drugim obleganjem se jej je še slabše godilo. Iz časopisov je znano, koliko bede so prestali obleganci — vojaki in civilisti. S. Valentina si je v strežbi nalezla epidemično bolezen, kateri je podlegla dne 7. decembra 1914. Heroična smrt — v krščanski ljubezni do svojega bližnjega. Dne 2. novembra je še lastnoročno dopisnico poslala svojcem vprašujoč: Ali je bilo lepo na materinem grobu? (to je bilo namreč Vernih duš) kakor bi slutila, da se kmalu združita z ljubljeno mamico v boljši domovini.

Slava spominu te ženske junakinje! Njej veljajo besede pesnikove.

Dokler po zemlji hod
Ima slovenski rod,
Bode slovelo
Slovensko dekle.

O njeni tragični smrti je bila žalujoča rodbina v Novem mestu obveščena še le 10. junija 1915. Še le po končani vojski se bo našel grob, kjer v bratski zemlji slovanski počiva slovenska junakinja.

Pretiravanje cen za živila.

O tem poglavju je treba tudi spregovoriti besedo.

Dokler ni bilo vojske, smo dobivali naše življenske potrebščine po tržnih cenah. Te cene so bile različne, kmalu

višje, kmalu nižje, ali v obče vendar take, da se je dalo živeti. Narekovali sta te cene veletrgovina in prekupčija, po večini ljudje, ki ne sejejo in ne žanjejo, ampak ki žive in bogate po mestih na stroške pridelovalcev in malih odjemalcev.

Odkar je nastopila vojna, se je položaj poslabšal. Cene najvažnejšim živilom so se nenavadno vzdignile. Pri raznih potrebščinah so cene tako narastle, da jih ni mogoče plačevati in da blago niti približno nima te vrednosti.

Spričo tega naraščanja cen je vlada ob pričetku vojne nastavila „maksimalne cene“, t. j. najvišje cene, do katerih bi se smelo prodajati eno in drugo blago. Na ta način je hotela vlada braniti odjemalce proti nadaljnjemu izkoriščanju od strani prodajalcev.

Ali te vladne odredbe z najvišjimi cenami niso imele vspeha. Ne le, da so prodajalci nastavili takoj najvišje cene, so šle te cene svojo pot naprej. Kolikor ni v tem oziru napravil strah pred lakoto in iz tega nastalo močnejše povpraševanje po živilih, — ker se je hotel vendar vsak saj za nekaj časa preskrbeti z najpotrebnejšimi živili — to je storila brezvestna in požrešna špekulacija in prekupčija z najvažnejšimi življenskimi potrebščinami. Cene so šle kvišku in dospele na tako višino, da jih sploh ni bilo mogoče več zmagovati.

Koliko denarja se je v tem času nabralo v žrelu nenasitnih špekulantov, sam Bog vedi. To je pa gotovo, da so to ogromne vsote, ki jih je moral ponajveč doprinesati naš nižji in srednji stan.

Narastle so pa cene povsod, na kmetih in po mestih, za nekatere pridelke tako visoko, da je morala nazadnje roka pravice vmes poseči. Po cesarski naredbi z dne 1. avgusta 1914 so začeli zasledovati vse tiste prodajalce, ki za najpotrebnejša živila zahtevajo očitno pretirane cene. Najvišje sodišče zastopa danes glede navijanja cen to načelo, da je preganjati kazenskim potom vsakega, kdor zahteva pri najvažnejših živilih več dobička, kakor mu gre. Cena ima znašati pridelovalne stroške in običajni dobiček. Kakor hitro bi se zahtevalo preveč dobička pri prodajni ceni, je ponudnik kaznjiv. Za presojo vrednosti enega in drugega pridelka ima biti merodajna pridelovalna cena in ne tržna cena.

To naj si zapomnijo dobro vsi tisti, ki prinašajo in ponujajo živila na prodaj, da ne zapadejo kazni, kajti poudarjati moram pri tej priliki, da ne veljajo danes nič več maksimalne cene in da se na nje ne moremo več sklicevati. Te cene so odpravljene, ker se niso obnesle.

Z našega kmetskega stališča smo zadovoljni, če prodre načelo pridelovalnih cen. Res, da so tudi te cene po raznih krajih različne in da jih je v pre mnogih slučajih tudi izvedencu težko dognati, vendar bi bile te cene vse bolj stanovitne in bi ne padale časih tako nizko pod pridelovalne stroške kakor se je to že godilo, pa tudi narastle ne bi tako silno visoko, kakor se to opazuje v sedanjih časih, ko ima trgovina in špekulacija pristo polje.

Ako bi se nastavlale poštene pridelovalne cene, bi bil kmet in njegov odjemalec na boljšem. Odklenkalo pa bi ljudem, ki žive samo od špekulacije in prekupčije in ki bogate na stroške pridelovalcev in malih odjemalcev. Le žalibog, da smo še daleč od tega cilja.

Danes in tudi toliko časa, dokler bo imela prosta trgovina glavno besedo, moramo računati še zmeraj s tržnimi odnošaji (konjunkturami) in dosledno tudi s tržnimi cenami. Tudi v tem slučaju, če se postavimo na stališče pridelovalnih stroškov! In velja to še posebno sedaj v času vojne! Če tega ne storimo, pridejo cene pri enem in istem pridelku preveč navskriž. Kmet

n. pr. bi moral prodajati svoje pridelke po taki ceni, kolikor pridelek njega stane s pribitkom običajnega dobička. Kaj pa trgovce z neželnimi pridelki? Ta mora računati poleg nakupne cene še pribitek za njegovo podjetje, to so stroški kupčije, stroški prevoznje, stroški spravljanja, stroški prodaje in vrh vsega še primeren delež za običajni dobiček. Cena pri trgovcu se mora na ta način vzdigniti. In če gre pridelek skozi več rok — kakor je pri večji trgovini navada — in če se prime vsake roke nekaj dobička, potem si lahko predstavljamo, da se cena istemu pridelku lahko dvigne do še enkratne in na večkratno višino, kakor je znašala prvotno v rokah kmeta. Veletrgovina, pa tudi od nje odvisni mali trgovci bi lahko za isti pridelek zahtevali dosti višje „pridelovalne cene“ kakor pa kmet, ne da bi se moglo kazensko nastopati proti tako narastlim pridelovalnim cenam trgovcev. Vsak se bo lahko izkazal, da so na poti prekupčije pridelovalni stroški poskočili!

Dokler ima tedaj trgovina prosta pota — ki se mimogrede povedano lahko tudi samo na pismenem papirju delajo in večkrat tudi v resnici tako gode — toliko časa bo treba pri nastavljanju pridelovalnih cen vpoštrevati tudi tržne razmere in ž njimi združene tržne cene, zlasti pa sedaj v vojnem času, ko so tudi pridelovalni stroški vse drugačni kakor pa v mirnih časih. Sicer bi se kmetu krivica godila napram trgovcu, zlasti če pomislimo še na ta položaj, da mora časih kmet od trgovca kupovati posamezne pridelke, če mu zmanjka iz enega ali drugega vzroka domačih živil. Kmet bi moral v tem slučaju veliko ceneje prodajati, kakor pa nazaj kupovati.

Naše prodajalce pa svarimo za danes, da ne pretiravajo cen nasproti svojim odjemalcem in da se zadovoljujejo z običajnim dobičkom. Potem jih ne bo treba zasledovati kazenskim potom, kakor se je v nekaterih slučajih že pripetilo.

Rohrman.

Gospodarstvo.

Pridelovalni stroški za mleko.

Kakor pri drugih stvarih, tako se tudi pri mleku vzdigujejo pridelovalni stroški, odkar imamo vojno. Narastli so stroški za krmo, za strežbo in za drugo.

Glavni stroški zadevajo krmo. Ti stroški so narastli ne le pri močnih krmilih, ampak tudi pri navadni domači krmili. Močna krmila, otrobi, oljne tropine itd. so danes tako draga, da se jih pri današnjih cenah sploh ne izplača več pokladati.

Pridelovalni stroški za navadna krmila so pa tudi večji, odkar se je podražilo delo in življenje, tako da je danes pridelovalna cena za domačo krmo izdatno višja kakor je bila pred vojno. Na tržne cene se pa v tem slučaju sploh ni ozirati, ker jih pri krmi na deželi prav za prav nimamo; saj krma ne velja za tržno blago.

Narastajoči pridelovalni stroški pri krmi se čutijo povsod, ne le pri večjem posestniku, ki mora najemati in plačevati ljudi za delo, ampak tudi pri malem posestniku, ki mora sam delati. Saj se je podražilo vse! Danes je plačati delavcem in poslom višjo dnino oziroma višjo mezdo kakor prej. Za koliko se je pa podražilo življenje? In če ne dajemo danes delavcem ob košnji hrane, saj jih sploh ne dobimo, in naj bo plača še tako dobra. Vprašam zaraditega, ali se ne zvišujejo z dražjim delom tudi pridelovalni stroški za krmo? Kdor se le malo zanima za pridelovalne stroške na kmetih — in le ti so v tem slučaju merodajni — bo lahko izprevidel, da so se s krmo povzdignili tudi pridelovalni stroški za mleko, in da so danes večji kakor so bili pred vojno.

S tem, da so se vzdignile cene za delo, so se vzdignili pa tudi stroški za strežbo živine. In te moramo tudi vpoštrevati! Ti stroški se morajo ravno tako v račun jemati pri kmetu, ki sam streže živini, kakor pri posestniku, ki plačuje hlapca za to delo. Saj je kmetovo delo ravno toliko vredno kakor delo plačanega posla!

Podražilo se je pa tudi vse drugo. Podražili so se stroški za hlevske in mlekarske potrebščine, za orodje, posodo, svečavo itd.

Navsezadnje moramo pa tudi to vpoštrevati, da se je močno podražila vrednost živine in sicer za več kakor za dvakratno tržno ceno, ki smo jo imeli pred vojno. Krava, ki je bila pred vojno 300 K vredna, velja danes 700 do 800 K. In to se mora pri pridelovalnih stroških za mleko v poštev jemati! Saj moramo med stroške reje šteti vendar tudi glavnične obresti in amortizacijski delež, ki sta pri današnji ceni živine še enkrat višja kakor pred vojno.

Kdor si tedaj današnje pridelovalne stroške za mleko nekoliko bližji ogleda, bo lahko videl, da so narastli z večjimi stroški za krmo, za delo in za živino tudi stroški za pridelovanje mleka in da je danes pridelovalna cena za mleko v resnici višja kakor je bila pred vojno.

To naj malo pomislijo vsi tisti, katerim noče v glavo, zakaj so pridelovalni stroški za mleko danes v resnici višji kakor so bili, in kateri mislijo, da se dela pri mleku draginja, ako se za liter mleka par vinarjev več plačuje kakor se je plačevalo pred vojsko.

Danes je mleko še zmeraj najcenejše živilo, kar jih imamo, in ni njegova cena v nobenem pravem razmerju z njegovo vrednostjo. Le primerjajmo malo današnjo ceno in vrednost drugih vsakdanjih živil z vrednostjo mleka, pa moramo priznati, da je res tako. Rohrman.

Domače in tuje novice.

Druga prošnja procesija III. reda za zmago avstrijskega orožja in skorajšnjega miru se vrši iz frančiškanske cerkve v Novem mestu ob 2. uri popoldne v nedeljo 11. julija in sicer v Prečno. V cerkvi v Prečni bode primeren govor, pete lavretanske litanije in molitve za zmago in mir. — K prav obilni udeležbi te procesije se vabijo ne samo tretjeredniki, ampak tudi vsi verniki sploh iz mesta in okolice, ker časi so zelo resni in smo prav sedaj brez izjeme vsi najbolj potrebni pomoči od zgoraj. Ne vstrašimo se vročine in truda; pomislimo, kaj trpe naši vojaki za domovino in darujmo vse neprijetnosti iz ljubezni do dobre stvari radovoljno Bogu in Mariji, da bode tudi naša prošnja čimprej uslišana!

Dež. poslanec g. Zorc nam je poslal vojno dopisnico, ki jo je prejel iz ruskega ujetništva, s sledečim besedilom: „Oče Štembur, Kandija, Krain, Österreich. — Dragi oče! Poglejte na zemljevid, kakó daleč smo mi; ne vemo, kedaj najdemo svoj dom. Tukaj je vročina že do 50° Cels. Zdravi vsi. Pasemo lenobo. Pozdrave vsem Vaši Alojzij Hudé, Janez Saje, Jože Žagar, Fr. Strojina (Ostrog), Johan Ravnika (Vel. Orehek), Raunikar iz Radeč, Fajdiga Rudolf (Sodražica), Lorenc Šiška (Gracarjevturm), Franc Klun (Ribnica), Anton Koračin (Dol. Kamence), Vincenc Hrovat in Franc Janko iz Uršnih sel in Nace (?). — Datum je 16. maja 1915. Mero Rotte No 28 Transkaspien, Russland.“

Zelo važno! Ker ima sovražnik največji interes na tem, da dobi kolikor mogoče natančne podatke o moči, o postojankah in o dovažanju naših čet, dalje o vseh uredbah za preskrbo in o transportih ranjencev itd., pošilja v našo deželo svoje zaupnike, preoblečene na vse mogoče načine. Dobi se

jih preoblečene kot potepuhe, kotlarje, brusače, krošnjarje, begunce i. dr., da celo v uniformah vojakov, častnikov in civilnih uradnikov se priklatijo k nam, da bi mogli tako nemoteno izvrševati svoje škodljivo delo. Da se zabrani to ogleduštvo, treba je, da se predpisi o policiji tujcev kar najtočneje izpolnjujejo. Županstvu se vsled tega na ukaz c. kr. dežel. predsedništva z dne 26. junija 1915, št. 4515/Mob., naroča, s t. u. ukazom z dne 21. maja 1915, št. 5314, zaukazano razglasitev o strogem izpolnjevanju zglasilnih predpisov s perijodično se ponavljajočim razglasenjem zagotoviti. Posebno se županstvu naroča, posvetiti največjo pozornost tudi na stanovanje in manjših krajih in na deželi ter na potepuhe, kotlarje, brusače, krošnjarje in begunce. Pri tem je posebno paziti na preiskavo pristnosti legitimacijskih listin. Stanojemalci, ki nočejo dati potrebnih pojasnil ali proti katerih navedbam je opravičen sum, da niso istinite, ali kateri nimajo nikakih potnih predpisov odgovarjajočih listin ali so drugače sumljivi, so pozvati, da se takoj izkažejo ozir. se naj privedejo ali začasno pripro, dokler se ne izkaže njih nesumljivost. Razuntega se opozarja, da je vsako popraševanje moštva na železniških transportih in cilju transporta brezpogojno prepovedano. Varnostni organi imajo v tem oziru na kolodvorih, kjer so kolodvorska poveljstva, sporazumno s temi, na kolodvorih brez poveljstev samostojno ravhati. Slednjic se županstvu naroča pozvati prebivalstvo, da sodeluje pri brambi, izsledovanju in prijrtju vohunov ter ga opozoriti, na kako različne načine so ti preoblečeni.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo. **Duhovniške vesti.** Premeščeni so gg. Ivan Drešar iz Smladnika za župnega upravitelja v Spodnji Log na Kočevskem. Fran Kogej z Jesenic za beneficijata v Šmartin pri Litiji. Fran Jezerec pri Sv. Križu pri Litiji. Anton Oman v Zagorje ob Savi. Janez Pucelj v Šmarjeto. Viktor Turk v Gorje. Wittine Henrik v Staro cerkev pri Kočevju.

Odgoditev vpoklicev črnovojnikov od 15. julija na 15. avgust. Glasom odloka c. kr. domobranskega ministrstva z dne 1. julija t. l. št. 11.231 je vpoklic črnovojniški dolžnosti podvrženih avstrijskih državljanov rojenih v letih 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885 in 1886, ki so bili pri novem pregledovanju spoznani za sposobne, preložen od 15. julija na en mesec, tako, da bodo morali ti črnovojniki namesto dne 15. julija nastopiti vojaško službo pri krdelih, ki so v njih črnovojnim legitimacijskem listu določeni, šele dne 16. avgusta t. l.

To velja tudi za črnovojnike iz Bosne in Hercegovine.

Poštna vest. Razpisano je mesto poštarija v Št. Jerneju na Dol. (II/1).

Vojaške vesti. Padel je 17. junija na severnem bojišču Jožef Tomšič iz Srobotnika pri Vel. Laščah. Bil je pridin in priljubljen mladenič. — Od 7. lov. bat. so padli: Alojzij Umek, roj. l. 1896, iz Mokronoga. Jožef Kočevar, roj. l. 1893 iz Ambrusa. Ivan Levstik, roj. l. 1882 iz Turjaka, Franc Novak, roj. l. 1896, iz Bele cerkve.

Preskrba Novegamesta z mlekom. V zadnjem času je nastalo občutno pomanjkanje mleka in nevarnost je bila, da bi mlekarna na Grmu morala sploh ustavit i dobavljanje potrebnega mleka iz Prečne. Stranke so se izrekle, da ga pri sedanjih odnošajih ne morejo več za prejšnjo ceno nositi. Ker bi bilo Novomesto z naraščajočim pomanjkanjem mleka hudo prizadeto, mnogo huše, kakor če se cena pri litru vzdigne za 4 vinarje, se je mlekarna na Grmu odločila za povzdigo cene za 4 vinarje pri litru mleka, ker so se stroški za pridelovanje mleka in za kravjorejo v resnici povečali, odkar se je tekono vojne vse podražilo. Upati je, da se bo pri sedanji ceni več mleka dobilo, kar ni le

želeli v interesu potrebne preskrbe mesta, ampak tudi zaradi tega, ker je mleko še zmeraj najcenejše živilo in se bo dalo z obilnim mlekom kaj več prihraniti pri drugih živilih, ki so manj vredna, pa neprimerno dražja kakor je mleko. Podaženje mleka ni tedaj nastalo iz dobičkarije, ampak iz dejanske potrebe, po drugi pa, da se zagotovi preskrba mesta s potrebnim mlekom.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico je imela v mesecu juniju denarnega prometa 83.040 K 48 v. Vložilo je 51 strank 27.843 K 59 v, a dvignilo 123 strank 23.600 K 34 v. Posojil je bilo danih 5 strankam 2520 K.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Anton Žefran iz Gotne vasi, ki se nahaja v Taškentu, srednja ruska Azija. Z njim je tudi več Slovencev, katerih imen pa ni naznanil.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Franc Šmajdek; poslal je svojim starišem v Regerčo vas pri Šmihelu dopisnico, ki je bila pisana že 14. aprila. Piše, da se nahaja v šigolniski zalogi piva v Saricinu ob reki Volgi kot ruski ujetnik, da je še zdrav in da vse domače lepo pozdravlja. Ker je dopisnica pisana s svinčnikom, jo je že težko čitati in se gubernija sploh ne more več dognati; najbrže bo to: „Sadatowska gubernija“.

Iz ruskega ujetništva je pisal Janez Šurla, posestnik iz Gor. Lakovnic, svojcem domov z dne 12. maja, da je ujet na Ruskem in da je ujet tudi Janez Koračin iz Dol. Kamenc ter naročil, naj naznanijo njegovi ženi Rezi, da ne bo preveč v skrbeh.

Vojaške vesti. Martin Planinšek, posestnikov sin iz Dol. Kamenc, obč. Prečina, se pogreša že od 16. maja. Domneva se, da je ujet. — Miha Sladek iz Smolenjevasi je junaške smrti umrl na sev. bojišču dne 28. junija, kakor je bil njegov oče od vojaškega poveljstva brzojavno obveščen. — Janez Pauček, posestnik iz Cegelnice, je služil od začetka mobilizacije kot vojni orožnik na italijanski meji, a je dobil tak revmatizem, da leži bolan v bolnici na Zidanem mostu. — Črnovojniški desetnik Ivan Robas iz Kandije se je vrnil ranjen z južnega bojišča in se zdravi v bolnici pri usmiljenih bratih v Kandiji.

Nesreče. Janez Slanovec tesarski mojster v Žužemberku, je padel s kozolca, si izvnil roko in dobil hude poškodbe na glavi. — Franc Levstek, posestnik iz Sobražice, se je ponesrečil pri drvarenju. Hlod mu je odtrgal prst desne noge. — Anton Gačnik, hlapec na Črešnjicah pri Trebelnem, je prišel pod voz ko sta se mu splašila konja. Vlekel se je pod vozom in tako dobil hude poškodbe na glavi in na nogi. — Janez Hrovat, pos. sin z Brezovice pri Št. Jerneju, je padel s konja, nato ga je konj udaril po glavi in ga ranil. — Janez Zevnik, hlapec v Novemestu, je padel pod voz, ker sta se mu splašila konja. Vlekel se je tako pod vozom čez most in je utrpel težke poškodbe. Najhujšo rano je dobil na desnem kolku, kjer se mu je celo kost raztrgala. — Janez Murn, posestnik v Dolžu, si je izpahnili levo nogo v kolku, ker se je nanj zvrnil voz gnoja. Vsi navedeni ponesrečenci se zdravijo v bolnici Usmilj. bratov.

Velik laški poraz na Goriškem. — Italijani zopet zgubili 40.000 mož.

Dunaj, 6. julija. Uradno se poroča: Boji na Goriškem, ki so zavzeli zadnje dni vedno večji obseg, so se razvili včeraj po splošnem napadu italijanske tretje armade v bitko. Približno 4 sovražni zbori so v varstvu mogočne podpore artiljerijskega ognja napadli našo bojno črto od goriškega mostišča do morja, a so bili popolnoma odbiti in so imeli strašne izgube. Našim

nađ vso hvalo zvišenim izbornim, vojske vajenim četam, posebno pehoti, se moramo zahvaliti, da so ostale vse naše postojanke neizpremenjene v naših rokah.

Mogočno in zvesto stražijo tako junaki južno zahodno mejo monarhije proti premoči sovražnika. Zagotovljeni smejo biti, da so jim hvaležni vsi narodi domovine in armade na severu, ki hite od zmage do zmage.

Ob srednjem teku Soče, v ozemlju Krna in na ostalih bojnih črtah se ni včeraj nič bistvenega zgodilo.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Vojaški kritik graške „Tagesposte“ piše, kakor posnamemo iz Slovenca št. 151 z dne 7. julija, mej drugim tudi to: „Od Plav do morja se razteza pred našimi postojankami strašno mrtvaško polje; tu leži mnogo nepokopanih, okoli 40.000 mrtvih Italijanov. Od včeraj se je to pokopališče razširilo.“ — In zopet potem: „Osem italijanskih divizij je poraženih; 160.000 mož je napadlo popoldne soško fronto, več kot četrtina leži mrtvih pred našimi postojankami ali pa so za več mesecev nesposobni za boj.“

Zahvala.

Ker so vojaški transporti za sedaj nehali in ker je s tem tudi okrepljena akcija Rdečega Križa na železniški postaji v Novem mestu končana, veže nas dolžnost, da vsemu prebivalstvu, ki je to akcijo omogočilo s preobilnimi darili v živilih in v denarju, izrečemo najprisrčnejšo zahvalo za vse, kar se je darovalo in prineslo. S to požrtvovalnostjo je vse prebivalstvo dokazalo svoje blago srce, čutila skupnosti in hvalo vojakom, ki se žrtvujejo na bojnem polju za našo domovino. Posebno hvalo izrečemo tudi prečastitim župnim uradom in slavnim županstvom, ki so s tako vnemo pobiranje daril podpirali.

Najprisrčnejša zahvala tudi vsem gospem, gospodičnam in gospodom našega društva za ves trud in neumorno delovanje pri okrepčanju vojakov.

Posamezna darila v živilih in v denarju nam ni mogoče izkazati, zadostuje naj sledeči računski izkaz:

Darila v denarju	1.295.76 K
Vojaški erar povrnili nam je za brzojavno naročena kosila z mesom	4.203.60 „
Dohodkov torej skupno	5.499.36 K
Stroškov je bilo	6.574.98 „
Rdeči Križ je torej še založil	1.075.62 K

Novomesto, 8. julija 1915.

Za podružnico Rdečega Križa.

Rechbach.	Dr. Elbert.
-----------	-------------

Dopisi.

Iz Novega mesta. Nova sv. maša je bila v nedeljo, 4. t. m., v kapiteljski cerkvi. Daroval jo je Vsemogočnemu č. g. P. Julij Sušnik, sin spoštovane in vzgledne tukajšnje krščanske družine Sušnikove. Ob polu 10. uri so se zbrali svatje v kapiteljnu. Predno se je pričel spreved v cerkev, stopi pred novomašnika iz vrste belooblečenih družic deklica s krasnim šopkom v roki, ki mu ga po lepem, prisrčnem pozdravu izroči. S šopkom v roki in veselega obraza stopa g. novomašnik med slovesnim zvonjenjem do lepo okrašene cerkvenega vhoda, kjer mu njegova sestrica Tajda v krasni deklamaciji pri besedah — „Ti, o Gospod, si moja moč“, — šopek s križem zamenja.

„Introibo ad altare Dei“, tako je vabil novomašnika napis nad cerkvenimi vrati. In vstopil je med petjem lepe Riharjeve himne: „Novomašnik bod' pozdravljen, od Boga si nam poslan“ v božji hram, vstopil k oltarju Gospodovem, proseč sv. Duha pomoči in milosti. Slavnostni govornik mil. g. prošel so v lepih besedah slikali visoki duhovniški stan, pripravili novomašniku v molitev sv. Očeta

in presvetlega cesarja, nakar je g. novomašnik podelil svoj novomašniški blagoslov in pričel sv. mašo. Da je bilo petje na kuru pod vodstvom našega mojstra gosp. Hladnika v resnici lepo, ni potreba posebej povdarjati. Posebno všeč nam je bil „Salve Jesu pie“.

Po končani sv. daritvi pozdravi gosp. novomašnika na cerkvenem pragu zopet deklica, ki mu je prej izročila šopek. Bila je to Weissova hčerka iz Ljubljane.

Več ali manj se vrše vse nove maše po istem sporedu, zato bodo morda marsikaterega zanimale ravno deklamacije, ki ste jih obe deklici prav lepo izvršile.

Pri kapiteljnu in nazaj grede iz cerkve je govorila gospodična Weissova glasno in s primernim povdalkom pesmico, ki jo je zložila M. Elizabeta. Glasi se:

Pri kapiteljnu.

Napočil je veliki dan življenja, ko prvokrat boš stopil pred oltar, ko si, vtopljen v skrivnost presveto Vsevečnemu daril svoj prvi dar.

V rokah maziljenih boš prvič nosil Mogočnega, ki stvarnik je svetov, in prvokrat boš dvignil kelih sprave, ko ga bo tiho molil zbor duhov.

Zdaj je pozabljen trud na težki poti, v šotoru svetem, blažen zdaj stojiš, na božjem Sreču boš dobil počitka maziljen si — in več si ne želiš.

Težak je stan in odgovorna služba, ki se presega angelske moči, pa, Bog s Teboj! Vse zmagaš in premoraš, če blagoslov nebo na Te rosi.

Zdaj boš srednik med Bogom in človeštvom, za nas bo spravi kelih Tvojih rok, za nas bo vsaka žrtev Tvoje duše, na Tvojo prošnjo nam bo dober Bog.

O vodi nas, častiti novomašnik, z besedo vneto kaži pravo pot, za vzore višje srca budi, vnemaj, rešilni angel bodi nam povsod!

Nebo Ti daj moci in Te podpiraj, na svečeniško pot Ti sreče daj, da po končanem delu v božji službi Ti krono blaženih pokloni naj.

Nazaj grede.

Sprejmi, novomašnik blagi, naš pozdrav iskreno vdan, naših sre čistitke sprejmi, za veselja polni dan.

Tebe je nebo izbralo posvetilo za oltar, danes si daril v zahvalo Večnemu svoj prvi dar.

Prvič si povzdignil kelih, vzeli na ramo težki križ, za Gospodom ga boš nosil slednji dan, dokler živiš.

Častno službo si izvolil, Večnemu si svečenik, naše prošnje boš pokladal na Gospodov žrtvenik.

Naj zato z višav nebeskih Te podpira božja moč, angel naj otira s čela, ob težavah znoj Ti vroči!

V sveti službi svečeniški daj nebo Ti srečnih dni, daj po vztrajnem, vestnem delu palmo zmage in časti!

Pri vstopu v cerkev je pa g. novomašnika prav prisrčno in ljubeznivo pozdravila njegova sestrica Tajda:

Dragi brat, Bog Te pozdravi! Ti veselje, sreča nam, Bog je dal, kar smo želeli, vzeli Te je v svoj sveti stan.

Pel sedaj boš novo mašo veselil se ves Tvoj rod, vse blagruje hišo našo obiskal jo je Gospod.

Izpolnjene zdaj so želje, ki srce Ti jih je gojilo, doseglo milost je srce, ki vedno zanjo je prosilo.

A dokončan še ni Tvoj tek, boj zdaj šele začelnjaš kruti, ki bije ga na vekov vek z resnico nje sovražnik ljuti.

A zmogla Te ne boče noč ne bo Te zmoglo vpitje hrupno „Ti, o Gospod, si moja moč!“ zaklical danes boš zaupno.

Da, On, ki prvič na oltar. Ga danes bo beseda Tvoja poklicala kot spravi dar. On bramba bo Ti sredi boja.

Kličemo Ti srčno vdani: „Blagoslovi Te Gospod, dolgo živi še med nami mnogim k Bogu kaži pot!“

G. novomašniku kličemo: mnogo let v slavo božjo in v zveličanje neumrjočih duš! Bog ga ohrani!

Iz Št. Jerneja. Čez več desetletij je bila zadnja nedelja za faro Št. Jernejsko poseben praznik. Po 50. letih, odkar sta č. g. Gregorič-a iz Grobelj primicirala, se je zopet obhajala nova sv. maša, katero je daroval novomašnik g. Janez Francič iz Stare vasi. Vsa zelo obširna občina se

je vzdignila, da pokaže g. novomašniku svoje izredno spoštovanje in ljubezen. Raz vsake hiše v trgu je vihrala zastava. Prav posebno okusno pa je bila okrašena farna cerkev po modri odreditvi preč. g. duh. svetnika in župnika Antona Lesjak. Vence pri vencu je viselo zelenje od altarja do kora. Ob 10. uri se je pomikal spreved od župnišča do cerkve, kjer sta pri velikih vratih pozdravile novomašnika dve njegovi sestri, od katerih mu je ena izročila ovenčan križ. Takoj po vходу je bila pridiga. Slavnostni govornik preč. g. župnik Franc Vovko iz Šempetra, stric g. novomašnika, je v vzvišenih in živih besedah dokazal, da je duhovnik drugi Kristus; kakor božji Učenik, tako nosi tudi duhovnik jarem in breme, ki pa sta lahka in sladka. Preč. g. govornika diči prav poseben dar govora, zato je cela cerkev posebno pozorno sledila njegovim besedam. Nato je g. novomašnik daroval svojo prvo sv. mašo. Gospod je pel sv. mašo z zelo lepim in tudi krepkim glasom. Številni pevski zbor je pel pod spretnim vodstvom šmarješkega organista g. Ig. Fabiani (domač organist Miha Bregant je moral v vojsko), Grubar-jevo: „Missa dominicalis Nr. 3.“ Maša se je dovolj dobro proizvajala, kljub raznim težkočam, kar je posebna zasluga bogoslovca g. Pirkoviča. Med darovanjem naj bi se pa pele izključno naše slovenske skladbe, ker imamo Slovenci najlepše Marijine pesmi. Po opravljeni sv. daritvi so se peljali g. novomašnik in svatje na 11. vozovih na novomašnikov dom v Staro vas. Skozi ob poti je bilo okrog 70 lepo ozaljšanih mlajev in več slavolokov. Popoldne ob 4. uri so bile pete litanije v domači mali cerkvi, pri kateri se je na hribčku zbrala neštevilna množica ljudi od blizu in daleč. Kako je g. novomašnik priljubljen, dokazuje dejstvo, da se je udeležilo nove maše 17 duhovnikov iz okolice, med njimi več bogoslovcev. Gostje so bili pogoščeni pod lepo okrašenim kozolcem. Čast šentjernejcem, ki so ta dan pokazali, kako ljubijo in spoštujejo svoje gospode!

Vso slovesnost je še posebno povzdignilo krasno vreme, kakor bi se z nami veselilo redkega slavja v naši veliki župniji. Upamo k Bogu, da zopet kmalu dočakamo praznik nove sv. maše. — Novomašniku pa želimo obilo blagoslova v vinogradu Gospodovem!

Iz Prečine. Preteklo nedeljo je bila običajna slovesnost iz naše fare na Trški gori. Pred davnimi časi je namreč napravil črv občutno škodo na poljih in tedaj se je ljudstvo zaobljubilo, da pohiti vsako leto na Urhovo nedeljo s procesijo na Trško goro. Letos smo še posebno ponosni, ker smo imeli v svoji sredi misijonarja, preč. g. o. Klemena, ki je pribežal iz Svete gore v dolensko metropolo. On nam je v srce segajoči besedi priporočal častenje Matere Božje posebno v teh prežalostnih vojnih časih. Hvala mu!

Na Dol. Kamencah je 28. junija umrl 73 let stari Martin Koračin, ki se je udeležil vojske proti Lahom l. 1866. Vedel je zanimivo pripovedovati o vojnih dogodkih, ki jih je sam doživel. N. v. m. p. — V petek, dne 2. julija dopoldne je padla obč. znana in vsem priljubljena Planiškova mati tako nesrečno — baje s kozolca, da si je zlomila desno sklepno kost; na glavi je zadobila težko poškodbo. Predobri mami želimo skorajšnjega okrevanja. Njen sin Martin je baje na Ruskem ujet. Tako vsaj so pisali njegovi prijatelji. Sam se doslej še ni oglašil.

Iz Stopič. Pri Francetovih v mlinu imajo prav prijaznega tatu. V svoji vlnudnosti jih je letos že petkrat obiskal. Če je lačen, vzame žita, da ga komaj nese; če se njegova „gospa“ hoče ob praznikih poštretkati z novo obleko, izbere si najnovejšo domače hčere Anice; seveda ura z verižico ne sme faliti. Sedaj o kresu se mu je pa posušil šriftofel. Napolnil ga je s 432 K. Bo vže za tobak in kak cigaretelj.

V ponedeljek je prišel pod težki voz Janez Murn, Jurjev iz Dolža; zlomil si je nogo in se precej odpeljal v Kandijo v bolnico Usmiljenih bratov.

Iz Čateža ob Savi. Ogenj smo imeli na Malencah v ponedeljek, dne 5. julija ob 1. uri popoldne, ki je vpepelil hišico 69 let starega vžitkarja Martina Kranjc. Požar je zapazil sosed Škofljanec, ki je sklical vaščane, da bi gasili, a bilo je prepozno. Samo starcu so k sreči še oteli življenje. Kdo je zažgal, se sedaj še ne ve zanesljivo.

V nedeljo, dne 23. junija je prejela Ana Tomše iz Čateža dopisnico od svojega moža Jožeta, ki ji naznanja, da je še živ in da je bil ujet meseca februarja in odpeljan v Malo Azijo. Odposlal je dopisnico že 26. maja. Pri Tomšetovih, kakor tudi pri sorodnikih je zavladalo zaradi tega veliko veselje, ker so ga imeli že za mrtvega; 9. decembra 1914 je zadnjič pisal.

Belokranjski vestnik.

Iz Adlešič 28. jun. Minuli teden sta se oglašila zopet 2 naša župljana-vojaka iz ruskega ujetništva. V soboto je dobil vojno dopisnico Miko Vranešič, posestnik iz Gorenjec h. št. 2., po kateri mi sporoča njegov sin Ivan, da je v ruskem ujetništvu in sicer v mestu Zaverzena, v guberniji Tomsk v Sibiriji. Ker mu je bil pisal zadnje pismo še 5. avg. lansk. leta in sicer iz Gorice, potem pa nič več, smo vsi mislili, da je v vojski gotovo padel. — Isti dan pa je prejela pismo od svojega moža Jož. Vlašiča, posestnika iz Dolenjec h. št. 9., tudi njegova žena, kateri naznanja, da je tudi on v ruskem ujetništvu. Ni pa pisal nič, kje se nahaja in kdaj je bil ujet.

Zadnji čas smo imeli pri nas že nekoliko suše, ker že dolgo nismo dobili izdatnega dežja. Turšica, ki kaže letos izredno lepo, se je začela na nekaterih njivah vsled suše že zvijati. Po nekodi je visoka celo že do poldruega metra. Tudi otava kaže prav slabo. Nasprotno pa je bila huda vročina in soparica zadnjih dni prav ugodna za grozdje, ki je letos primeroma zgodaj in precej enakomerno odevetelo in je debelo že kakor konoplje ali še bolj, izabela pa celo kakor grah ali še debelja.

Iz Adlešič 3. jul. Zadnji čas smo izvedeli, da je bilo zopet več naših župljanov-vojakov ranjenih v vojski. Ranjena sta bila Miko in Ivan Horvat iz Dolenjec h. št. 18., prvi posestnik na domu, drugi samec. Prvi se zdravi v neki dunajski bolnici.

28. jun. pa je pisal svoji materi Miko Novak iz Sel h. št. 5., ki je pri sanitejcih, da so bili 18. jun. 4 naši vojaki ranjeni; kje, ni sporočil. Ti so: Anton Peteh iz Sel h. št. 10., samec. O njem piše: „Ko sem došel k njemu, ki je ležal na tleh, je bil ves krvav. Kadar sem ga zagledal, sem se zjokal, pa tudi on se je jokal.“ Tudi Francišek Požek iz Dolenjec h. št. 25., je ranjen. Ravno tako Miha Novak, posestnik iz Sel h. št. 6., oženjen, ki je že od začetka vojske pri vojaki, a do zdaj še ni bil ranjen. Ranjen je bil tudi še Jure Rožman, posestnik iz Fučkovec h. št. 9., oženjen. Na koncu svojega pisma je zapisal: „Nikoli ne bom pozabil 18. in 19. jun. Tako je bilo, kakor kadar požanjejo šenico, ko ležijo snopje po tleh.“

Raznotero.

Važna razzodba najvišjega sodišča glede draženja cen. Vrhovno sodišče je izreklo, da je zločinski namen pri draženju cen podan že s tem, če prodajalec zahteva cene, ki so v primeri s proizvajalnimi sredstvi očitno previsoke. Vseeno je, če je kupec zadovoljen z zahtevano ceno, kajti v tem oziru se ne gre za varstvo posameznega kupca, ampak za varstvo splošnih interesov. Javnost bo to razzodbo

pozdravila, ker vsakdo, kdor izrablja stisko ljudstva, zasluži strogo kazen. Želeti pa je, da si državni pravdnik za predmet svoje obtožbe ne izbere samo kmetov in malih trgovcev, ampak tudi razne veletrgovce, ki so pravi umetniki v izrabljanju ljudske stiske.

Iz Ely, Minnesota piše 4. junija slovenski rudar svoji sosedu, da ondi imajo po jamah še delo, ki je pa zelo nevarno. Nedavno je v jami ob enem ubilo 5 mož. Eden je pa zasipan vendar živel 4 dni in 4 noči brez jedi in pijače. Bil je rešen ter je ozdravel. A prišel je ob eno nogo, ki so mu jo morali odrezati. — Ko pridemo z dela, hitro sežemo po časopisih ter se veselimo čitajoč; kako slovenski fantje povsod napredujejo. Žalibog, da jim tudi mi ne moremo priti na pomoč. Tukaj nas je veliko, ki bi radi šli branit svojo staro domovino.

Zaplenili za 5265 kron drobiža. Iz Osjeka poročajo: Policija je dobila zaupno poročilo, da gostilničar „Pri zlatem volu“ v trdnjavi Janez Höffler skriva drobiž. Napravili so preiskavo in res našli za 5265 kron drobiža (srebrnih kron, goldinarjev, petkronskih novcev, desetice in dvajsetice). Na podlagi vladne odredbe je policija izjavila, da zapade polovica tega denarja državi. Höffler je priznal, da je srebrni in nikelnasti denar zbiral že od mobilizacije ter ga skrival. — Gotovo bi bilo v splošnem interesu, da bi v to poklicane oblasti, seveda po zaupnih naznanilih in poročilih, preiskovale tudi v naših krajih brezvestne nabiralce vsakovrstnega drobiža, kajti vkljub vednim opominom in prošnjam v listih drobiž vedno bolj zgineva iz prometa.

Razvedrilo.

Pri naboru. Nekje, najbrže v Italiji, se je prigodilo, da so bili fantje pri naboru razposajeni in vinjeni. Vojaški zdravnik jih tedaj opominja k redu. In ker ni pomagala lepa beseda, začel jih je zdravnik zmijati in nabornike priimkovati s svinjami, prešiči, osli itd. Mej kmečkimi fanti je bil pa tudi neki bolj olikan in miren gospodič in so ga take psovke zelo užalile. Ko je le-ta prišel na vrsto in stopil pred vojaškega zdravnika, bil je takoj „tauglich“. Nato ogovori zdravnika: „Hvala lepa, gospod živinozdravnik, da ste me potrdili!“ — A zdravnik odgovori razburjen: „Kaj? — Jaz nisem živinozdravnik, ampak vojaški zdravnik!“ — In gospodič se odreže: „Ne verjamem, ker nabirate same prešiče, svinje in osle!“ —

Dražbeni oklic.

E 86/15
14
Dne 26. julija 1915 predpoludne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Zemljiška knjiga Rudolfovo, vl. št. 633: Hiša z vrtom na Ločenski cesti 275. Cenilna vrednost 4164 K. Najmanjši ponudok 2160 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.
C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 14. junija 1915. 40

Loterijske številke.
Gradec, 7. julija 29 57 27 42 11

Listnica upravnitva:

Mr. Andrej Sladič B. R. I. Box 89. Chicago, Heights III.: S tem, da ste nam poslali 1 dolar, t. j. 4 K 80 v, ste plačali „Dol. Novice“ za leto 1915 za sebe in svojega sina Franca Sladič, Hrast št. 5. Hvala!

Dražbeni oklic.

E 256/15
13

Dne 19. julija 1915 predpoludne ob 9. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32, dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Potovrh, vl. št. 304: Vinski hram, vinograd, travnik. Cen. vredn. 370 K; vl. št. 519: vinski hram, vinograd, pašnik. Cen. vredn. 383 K.

Zemlj. knjiga Brusnice, vl. št. 730: Njiva. Cen. vredn. 446 K; vl. št. 841: gozd. Cen. vredn. 137 K. Skupaj 1336 K. Najm. pon. 905 K.

K nepremičnini spadajo sledeče pritlikline: stara lesena stiskalnica 1 K, dva vinska soda 20 K cenjena, skupaj 21 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 10. junija 1915. 39

Dražbeni oklic.

E 218/15
14

Dne 23. julija 1915 predpoludne ob 9. uri bo na licu mesta v Herinji vasi št. 28 dražba sledečih nepremičnin:

Zemlj. knjiga Česenca, vl. št. 221, parc. št. 153: Zidanica. Cen. vredn. 200 K. Najm. pon. 134 K; parc. št. 103: Podrta zidanica. Cen. vredn. 2 K 8 h; parc. št. 396: Vinograd. Cen. vredn. 30 K 24 h. Najm. pon. 20 K 16 h; parc. št. 597: Vinograd. Cen. vredn. 603 K 75 h. Najm. pon. 402 K 50 h; parc. št. 599: Vinograd. Cen. vredn. 14 K 13 h. Najm. pon. 9 K 42 h; parc. št. 1308: Vinograd. Cen. vredn. 228 K. Najm. pon. 152 K; parc. št. 1309: Travnik. Cen. vredn. 4 K 96 h. Najm. pon. 3 K 30 h; vl. št. 424, parc. št. 1286: Vinograd. Cen. vredn. 143 K. Najm. pon. 96 K.

Zemlj. knjiga Herinja vas, vl. št. 109, parc. št. 1127: Njiva. Cen. vredn. 277 K 80 h. Najm. pon. 185 K 20 h; parc. št. 1128: Njiva. Cen. vredn. 102 K 6 h. Najm. pon. 68 K 4 h; parc. št. 1157/1: Njiva. Cen. vredn. 255 K 52 h. Najm. pon. 170 K 34 h; parc. št. 1170/9: Gozd. Cen. vredn. 239 K 20 h. Najm. pon. 150 K 46 h; vl. št. 286, parc. št. 1170/10: Gozd. Cen. vredn. 210 K 40 K. Najm. pon. 140 K 26 h; vl. št. 306, parc. št. 1157/8: Njiva. Cen. vredn. 161 K 10. Najm. pon. 107 K 40 h.

Zemlj. knjiga Žalovče, vl. št. 244, parc. št. 1465/20 gozd. Cen. vredn. 234 K 57 h. Najm. pon. 156 K 38 h. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 10. junija 1915. 38

Veliko zalogo

podobic za I. sv. obhajilo
ima knjigarna J. Krajec nasl.
Rudolfovo.

Velika svota denarja 154-0-19

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Graščina Ruprčevrh

prodaja **oglje** v svojem skladišču v Bršljinu po 5 kron vreča.

Nadalje ima lepa

Drva za kurjavo

ki se lahko vsak torek in vsako soboto dobivajo na licu mesta **NA GORJANCIH** in sicer drva I. vrste (Scheitholz) meter po 5 kron, in II. vrste (Prügelholz) po 3 krone 50 vin. (Zaradi pomanjkanja vozovnikov in živine, se ne morejo drva na dom dostavljati, ampak si mora to kupec sam preskrbeli.)

36-2-3

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-15

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.